

Ärende: VN/12575/2023

Begäran om utlåtande om revideringen av anvisningen för hörande vid lagberedning

UPPGIFTER OM REMISSINSTANSEN

1. Organisation:

organisation, förening eller annan organisation inom tredje sektorn eller annan aktör

ARBETSGRUPPENS BEDÖMNINGSPROMEMORIA

2. Alternativ 1 för anvisningen om remisstiden: Den nuvarande huvudregeln för remisstiden (minst 6 veckor, i omfattande projekt minst 8 veckor och under en allmän semesterperiod anledning att förlänga den) bibehålls och i anvisningen beskrivs mer konkret än tidigare förutsättningarna för avvikelser från huvudregeln.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

3. Anvisningen för undantag: Bör man utifrån en helhetsbedömning från fall till fall kunna avvika från den huvudsakliga remisstiden på följande grunder? Välj alla de faktorer på basis av vilka en kortare remissbehandling borde vara möjlig.

ärendets exceptionella brådska (se utkastet till anvisningen s. 54–56 för mer information om detta och de föregående grunderna)

Motiveringar

-

4. Alternativ 2 för anvisningen om remisstiden: Som ny huvudregel för remisstiden definieras minst 5 veckor (i omfattande projekt minst 7 veckor, under en allmän semesterperiod anledning att förlänga tiden, möjligheter till avvikelser från huvudregeln på samma sätt som i alternativ 1 ovan). För att trygga rätten att delta bedöms vid den fortsatta beredningen av den nya anvisningen om det är nödvändigt att ändra de rekommendationer i utkastet som ska iakttas frivilligt och som underlättar att ge utlåtanden till

principer som i princip ska iakttas i alla projekt (t.ex. förhandsanmälan om remissförfarandets ämne och tidpunkt samt färdighetsnivån för konsekvensbedömningen och specialmotiveringen).

Jag motsätter mig förslaget

Motiveringar

-

5. Alternativ 3 för anvisningen om remisstiden: Som ny huvudregel för remisstiden definieras minst 4 veckor (i omfattande projekt minst 6 veckor, under en allmän semesterperiod anledning att förlänga tiden, möjligheter till avvikelse från huvudregeln på samma sätt som i alternativ 1 ovan). För att trygga rätten att delta bedöms vid den fortsatta beredningen av den nya anvisningen om det är nödvändigt att ändra de rekommendationer i utkastet som ska iakttas frivilligt och som underlättar att ge utlåtanden till principer som i princip ska iakttas i alla projekt (t.ex. förhandsanmälan om remissförfarandets ämne och tidpunkt, färdighetsnivån för konsekvensbedömningen och specialmotiveringen, höranden i ett tidigare skede av beredningen samt diskussionsmöte under remisstiden).

Jag motsätter mig förslaget

Motiveringar

-

6. I bedömningspromemorian behandlas sätt att utveckla hörande särskilt i anslutning till statsrådets elektroniska verktyg. Vilka av följande åtgärder anser du att skulle vara betydande när det gäller att utveckla hörande vid lagberedning? Välj alla de åtgärderna som du anser vara betydande.

Alla remissförfaranden som ordnas om författningsförslag ordnas i utlåtandetjänsten.

Motiveringar

-

7. Övriga kommentarer om arbetsgruppens bedömningspromemoria.

-

ANVISNINGEN OM HÖRANDE - INLEDNING

8. Kommentarer om inledningen till anvisningen om hörande.

-

FÖRBEREDELSE – PRINCIPER OCH ALLMÄN RESPONS

9. Princip – Information om att eventuella förberedelser inlett publiceras i projektportalen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

10. Princip – I samband med de eventuella förberedelserna hörs centrala intressentgrupper och vid behov även allmänheten, om projektet kan ha betydande konsekvenser och det inte handlar om att genomföra en sådan EU-rättsakt där det nationella handlingsutrymmet är litet.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

11. Princip – Om en bedömningspromemoria eller en annan slutrapport utarbetas om förberedelserna ska ett skriftligt hörande ordnas om det i tjänsten utlåtande.fi.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

12. Princip – Ett sammandrag av remissvaren om den eventuella slutrapporten om förberedelserna publiceras i projektportalen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

13. Övriga kommentarer om anvisningarna för hörandet i samband med förberedelserna.

-

EGENTLIG BEREDNING – PRINCIPER OCH ALLMÄN RESPONS

14. Princip – När man fattar beslut om uppdraget för författningsberedningsprojektet ska man planera hur intressentgrupperna involveras i beredningen. Viktiga synpunkter i planeringen är att identifiera intressentgrupperna och behoven av hörande samt tidsplaner och metoder för hörandena.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

Folktinget konstaterar vikten av att ministeriet kartlägger vilka svenskspråkiga intressentgrupper som ska höras för att man ska få en tillräcklig insyn i frågor som har betydelse för den svenskspråkiga befolkningen. Ett representativt urval av svenskspråkiga remissinstanser gör det lättare att forma en nyanserad lägesbild, att bedöma språkliga konsekvenser av beredningens förslag och att identifiera förändringsbehov. Det underlättar också granskningen av vilken lösningsmodell som bäst tryggar de språkliga rättigheterna, ifall det finns olika alternativ gällande till exempel myndigheternas verksamhet eller administrativa indelningar. En grundlig bedömning av språkliga konsekvenser förbättrar således lagberedningens kvalitet.

En viktig utgångspunkt för remissbehandlingen är att denna inleds först när beredningsmaterialet finns tillhanda på både finska och svenska.

15. Princip – Under den egentliga beredningen ska intressentgrupperna höras i tillräcklig omfattning och vid behov ska även allmänheten höras.

-

Motiveringar

-

16. Princip – Under den egentliga beredningen planeras remissförfarandet för författningsförslaget.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

17. Övriga kommentarer om anvisningarna för hörandet i samband med den egentliga beredningen.

-

REMISSFÖRFARANDE – PRINCIPER OCH ALLMÄN RESPONS

18. Princip – Remissförfarandet ordnas i tjänsten utlåtande.fi och publiceras även i projektportalen. Remissförfarandet kan ordnas på annat sätt enbart om det finns en motiverad grund som anges i begäran om utlåtande och i regeringens proposition eller i förordningens eller föreskriftens motiveringspromemoria.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

19. Princip – Tiden för inlämnande av utlåtande om ett författningsförslag ska vara minst sex veckor och i omfattande projekt minst åtta veckor. Om remisstiden infaller under en allmän semesterperiod, bör tiden vara längre. Tiden för lämnande av utlåtande kan endast av grundad anledning vara kortare än vad som nämnts ovan. Då ska remisstiden motiveras i begäran om utlåtande och i regeringens proposition eller i förordningens eller föreskriftens föredragningspromemoria. (Om grundade anledningar se utkastets avsnitt 4.4.)

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

20. Princip – Av de utlåtanden som mottas under remissförfarandet utarbetas ett sammandrag som publiceras i projektportalen. Man kan avvika från att utarbeta ett sammandrag och publicera det endast om det finns en motiverad grund som anges i regeringens proposition eller i förordningens eller föreskriftens föredragningspromemoria.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

21. Övriga kommentarer om anvisningarna för remissförfarandet.

-

FORTSATT BEREDNING OCH STATSRADETS BESLUTFATTANDE – PRINCIPER OCH ALLMÄN RESPONS

22. Kommentarer om anvisningarna om hur remissvaren ska utnyttjas i den fortsatta beredningen och i statsrådets beslutsfattande.

Folktinget framhåller vikten av att språkliga konsekvensbedömningar tillmäts betydelse i den fortsatta beredningen. och i statsrådets beslutsfattande.

RIKSDAGENS UTFRÅGNINGAR AV SAKKUNNIGA – PRINCIPER OCH ALLMÄN RESPONS

23. Princip – I det svar som det fördragande ministeriet ger vid utfrågningar av sakkunniga i utskottet bedöms all väsentlig sakkunnigrespons som utskottet mottagit. Dessutom svarar man på utskottets eventuella frågor och behov av precisering. Eventuella ändringar till regeringspropositionens lagförslag som föreslås i svaret diskuteras vid behov med utskottsrådet.

-

Motiveringar

-

24. Övriga kommentarer om anvisningarna för det fördragande ministeriets verksamhet vid utfrågningarna av sakkunniga i riksdagens utskott.

-

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING – ALLMÄN RESPONS

25. Kommentarer om anvisningarna för hörandet i samband med uppföljningen och utvärderingen.

-

FÖREGRIPANDE INFLYTANDE I EU, EU:S RÄTTSAKTER OCH STATSFÖRDRAG – ALLMÄN RESPONS

26. Kommentarer om anvisningarna för hörandet i samband med det föregripande inflytandet i EU, beredningen av EU:s rättsakter och statsfördrag.

FÖRBEREDELSE – REKOMMENDATIONER

27. Rekommendation – Under förberedelsefasen är det i allmänhet lämpligt att ordna även muntliga höranden till exempel för att kartlägga kunskapsunderlaget, nuläget och de alternativa lösningarna.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

28. Rekommendation – Frågorna för det skriftliga hörandet i samband med förberedelserna ska struktureras så att det är lätt att skapa sig en bild av det utredda ärendet som helhet och av delområdenas ömsesidiga förhållanden. Ofta är det även möjligt att ge fritt formulerad respons. Vid formuleringen av frågorna beaktas även behoven av att sammanställa remissvaren.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

29. Rekommendation – I förberedelsefasen bör hörandet åtminstone om bedömningspromemorian eller den övriga slutrapporten ordnas på finska och svenska, om ärendet har särskilt stor betydelse för Åland eller stor betydelse för landets svenskspråkiga befolkning. I allmänhet är det tillräckligt att det finns tillgång till ett svenskt referat av bedömningspromemorian.

Jag understöder förslaget med ändringar

Motiveringar

Ändringsförslag: denna rekommendation bör ändras till en princip. Hörandet ska alltid ordnas även på svenska, om ärendet har särskilt stor betydelse för Åland eller har stor betydelse för landets svenskspråkiga befolkning. Folktinget framhåller vikten av att all väsentlig information finns tillhanda även på svenska för att en svenskspråkig remissinstans ska ha samma möjligheter som en finskspråkig remissinstans att ta ställning till förslagen. Ett svenskspråkigt referat av bedömningspromemorian är i allmänhet inte tillräckligt.

30. Rekommendation – Sammandraget av remissvaren om slutrapporten publiceras i projektportalen som en etapp.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

31. Rekommendation – En skriftlig bedömning av remissvaren om slutrapporten publiceras i projektportalen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

EGENTLIG BEREDNING – REKOMMENDATIONER

32. Rekommendation – Hörandena i enlighet med projektplanen i samband med den egentliga beredningen ska schemaläggas enligt arbetskedena i processhandboken för lagberedningen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

33. Rekommendation – Tidsplanerna för hörandena i samband med den egentliga beredningen publiceras på förhand i projektportalen i etapper.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

34. Rekommendation – Innehållet i hörandeplanen och att tidsplanen är uppdaterad kontrolleras vid behov.

-

Motiveringar

-

35. Rekommendation – Under beredningen hörs också direkt de människor och samfund med aktörer som berörs av ärendet och de olika lösningarna.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

36. Rekommendation – Begäranden om utlåtanden, enkäter och andra skriftliga höranden i samband med den egentliga beredningen ska delvis struktureras upp.

-

Motiveringar

-

37. Rekommendation – Vid hörandena under den grundläggande beredningen är det ofta ändamålsenligt att utnyttja också muntliga och diskuterande sätt att höra till exempel om kartläggningen av nuläget och behoven att ändra nuläget, kunskapsunderlaget och lösningsalternativen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

38. Rekommendation – Hörandena i samband med den egentliga beredningen ska ordnas också på svenska, om ärendet har särskilt stor betydelse för Åland eller stor betydelse för landets svenskspråkiga befolkning.

Jag understöder förslaget med ändringar

Motiveringar

Ändringsförslag: denna rekommendation bör ändras till en princip.

Se motiveringar under punkt 29.

39. Rekommendation – Remissvaren från intressentgrupperna i samband med den egentliga beredningen sammanställs och publiceras i projektportalen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

40. Rekommendation – I samband med den egentliga beredningen bedöms det hur hörandet kan utnyttjas i uppföljningen av författningen efter att den trätt i kraft.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

REMISSFÖRFARANDE – REKOMMENDATIONER

41. Rekommendation – Begäran om utlåtande och remissförfarandet planeras i samarbete med den arbetsgrupp som utför den egentliga beredningen. Om propositionen har gjorts som tjänsteuppdrag ska åtminstone de centrala intressentgrupperna involveras i beredningen av begäran om utlåtande och även i fastställandet av sändlistan för remissen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

42. Rekommendation – Begäran om utlåtande upprättas strukturerat så att det även är möjligt att ge fritt formulerade kommentarer.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

43. Rekommendation – Remissförfarandets tidpunkt och ämne publiceras och meddelas till remissinstanserna på förhand åtminstone i de fall då remisstiden är kortare än huvudregeln.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

44. Rekommendation – Det reserveras så lång tid för att lämna utlåtanden att även andra än intressentgruppernas intressebevakare och myndigheterna har en faktisk möjlighet att delta i remissförfarandet.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

45. Rekommendation – Kommunikationen om remissförfarandet för gräsrotsaktörerna eller den breda allmänheten planeras och genomförs i samarbete med projektets intressentgrupper.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

46. Rekommendation – Diskussionsmöten, intervjuer, samt diskussioner och enkäter på webben kan vara effektiva kompletterande metoder för att få in gräsrotsrespons om lagförslagen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

47. Rekommendation – Sammandraget av remissvaren inleds med ett referat av remissförfarandet och hur det genomförts och om huvudlinjerna för responsen om ärendena eller ärendehelheterna i propositionen. Därefter följer ett detaljerat sammandrag av remissvaren för varje ärende. De motiveringar som följer samma linje grupperas enligt ärende.

-

Motiveringar

-

48. Rekommendation – Det strukturerade svarsmaterialet i utlåtandetjänsten kan sparas som Excel-filer så att de strukturerade egenskaperna kan utnyttjas när man gör ett sammandrag av remissvaren.

-

Motiveringar

-

49. Rekommendation – En bedömning upprättas om remissvaren och den övriga responsen där de framförda synpunkterna bedöms. Bedömningen struktureras på samma sätt som remissammandraget, dvs. viktiga motiveringar som remissinstanserna gett bedöms efter varje motivering.

-

Motiveringar

-

50. Rekommendation – En bedömning av remissvaren publiceras i samband med beslutet om fortsatt beredning i projektportalen som en etapp.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

FORTSATT BEREDNING OCH STATSRADETS BESLUTSFATTANDE – REKOMMENDATIONER

51. Rekommendation – Om en remissinstans efter remissförfarandet för fram nya kommentarer som påverkar betydligt propositionens innehåll ska de övriga intressentgrupperna underrättas om dessa.

-

Motiveringar

-

RIKSDAGENS UTFRÅGNINGAR AV SAKKUNNIGA – REKOMMENDATIONER

52. Rekommendation – Som stöd för den muntliga föredragningen görs i allmänhet en sammanfattande PowerPoint-presentation.

-

Motiveringar

-

53. Rekommendation – I svaret framställs sakkunnigrespons, bedömningar och det föredragande ministeriets ståndpunkter i enlighet med de olika ärendehelheterna.

-

Motiveringar

-

54. Rekommendation – Svarsutkastet ges för kännedom och kommentering till de övriga sakkunniga som riksdagen hört, om utskottet samtycker till det och det är möjligt med tanke på tidsplanen.

-

Motiveringar

-

55. Rekommendation – Svardsokumentet förses exempelvis med rubriken ”RP xx/xxxx rd – X-ministeriets svar till y-utskottet”.

-

Motiveringar

-

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING – REKOMMENDATIONER

56. Rekommendation – Vid valet av prioriteringar för uppföljningen och de bestämmelser som ska utvärderas i efterhand utnyttjas höranden och övrigt samarbete med intressentgrupperna.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

57. Rekommendation – Intressentgrupperna kan med fördel informeras om den uppföljning och utvärdering som planeras vid ministeriet.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

58. Rekommendation – Man får ofta in bättre respons från intressentgrupperna i samband med uppföljningen om hörandet inplaneras vid en tidpunkt som är lämplig för remissinstanserna.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

59. Rekommendation – I synnerhet innan valperioden byter är det nödvändigt att kontrollera om det finns eventuella större behov av lagstiftningsändringar på verksamhetsområdet och diskutera dessa med intressentgrupperna.

-

Motiveringar

-

60. Rekommendation – Det lönar sig att redan i samband med den egentliga beredningen av ett lagstiftningsprojekt höra intressentgrupperna om det finns ett behov av uppföljning och eventuell utvärdering i efterhand och hur dessa ska genomföras.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

61. Rekommendation – Hörandena utnyttjas vid insamlingen av information för uppföljningen och utvärderingen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

62. Rekommendation – Ett sammandrag av responsen från hörandet i samband med uppföljningen eller utvärderingen, såsom ett diskussionsmöte eller en enkät, publiceras i projektportalen till exempel i form av en promemoria.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

63. Rekommendation – Det är även viktigt att i tillräcklig grad dokumentera den uppföljningsinformation som behövs kontinuerligt senast i samband med följande författningsberedningsprojekt så att intressentgrupperna kan utvärdera informationens riktighet, effekter och betydelse.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

64. Rekommendation – En slutrapport om den eventuella utvärderingen publiceras i projektportalen.

Jag understöder förslaget som sådant

Motiveringar

-

FÖRERGRIPANDE INFLYTANDE I EU, EU:S RÄTTSAKTER OCH STATSFÖRDRAG – REKOMMENDATIONER

65. Rekommendation – Rådets ärendelista för möten delas på förhand för kännedom till en bred sammansättning av beredningssektionen.

-

Motiveringar

-

ANNAN RESPONS PÅ REKOMMENDATIONERNA

66. Annan respons på rekommendationerna: till exempel förslag till helt nya rekommendationer

-

BILAGOR

67. Kommentarer om bilagan om utarbetande av enkät

-

68. Kommentarer om bilagan om språken vid hörandet

Ändringsförslag i 1.2: Dessa rekommendationer bör ändras till principer både när det gäller förberedelseskedet och den egentliga beredningen. Hörandet ska alltid ordnas även på svenska, om ärendet har särskilt stor betydelse för Åland eller har stor betydelse för landets svenskspråkiga befolkning.

Det är i allmänhet inte tillräckligt med endast ett svenskt referat av bedömningspromemorian. Det är viktigt att det beredande ministeriet försäkrar sig om att all väsentlig information finns tillhanda även på svenska. Vid lagberedning innebär detta att även specialmotiveringen till lagförslaget bör finnas tillhanda på svenska. Detta är väsentligt för att en svenskspråkig och en finskspråkig remissinstans ska kunna ta ställning till förslagen enligt lika grunder.

Folktinget hänvisar till ytterligare ställningstaganden under punkt 71.

69. Kommentarer om bilagan om handlingars offentlighet, informationshantering, öppenhetsregistret och dataskydd

-

70. Kommentarer om bilagan om lagstadgade skyldigheter som gäller hörandet

-

Övrig respons om anvisningen om hörande

71. Övriga kommentarer om utkastet till anvisningen om hörande

Säkerställandet av språkliga rättigheter är en förutsättning för att enskilda personers demokratiska rättigheter ska kunna tillgodoses. De demokratiska rättigheterna omfattar rätten till inflytande. Genom remissbehandlingen vid lagberedning förverkligas den enskildes rätt att delta i och påverka samhällets utveckling och sin livsmiljö i enlighet med grundlagen.

Utgångspunkten för demokratiskt deltagande är därför att svenskspråkiga remissinstanser och övriga aktörer med svenska som eget språk ges möjlighet att delta i ministeriernas remissförfaranden och ta ställning till lagberedningen. En förutsättning för detta är att behovet av svenskspråkigt skriftligt material tillgodoses och att det ordnas höranden även på svenska. Det har emellertid visat sig att detta ofta inte är fallet.

Folktinget konstaterar vikten av att ministeriet i sin beredning kartlägger vilka svenskspråkiga intressentgrupper som ska höras för att man ska få en tillräcklig insyn i frågor som har betydelse för den svenskspråkiga befolkningen. Ett representativt urval av svenskspråkiga remissinstanser gör det lättare att forma en nyanserad lägesbild, att bedöma språkliga konsekvenser av beredningens förslag och att identifiera förändringsbehov. Det underlättar också granskningen av vilken lösningsmodell som bäst tryggar de språkliga rättigheterna, ifall det finns olika alternativ gällande till exempel myndigheternas verksamhet eller administrativa indelningar. En grundlig bedömning av språkliga konsekvenser förbättrar således lagberedningens kvalitet.

Det är vidare motiverat att understryka att bestämmelserna i språklagen utgör minimikrav och att en myndighet alltid har rätt att ge bättre språklig service. Det här har betydelse bland annat när myndigheterna fattar beslut om behovet av översättningar av betänkanden och slutrapporter.

Justitiekanslern i statsrådet har i ett avgörande konstaterat att syftet med höranden vid lagberedning är att förverkliga olika intressentgruppers och allmänhetens möjligheter att delta och påverka enligt lika grunder i beredningen av de ärenden som är på remiss. Det här förutsätter att det både reserveras tillräckligt med tid, och att begäran om utlåtande samt utkastet till regeringens proposition finns att tillgå på båda nationalspråken, även om lagförslaget inte anses ha särskilt stor betydelse för den svenska befolkningen eller för Åland. (OKV 16/50/2018, 14.6.2019)

En återkommande fråga gäller brister i det svenskspråkiga beredningsmaterialet under remissbehandlingen. Justitiekanslern har gett ett avgörande om felaktigheter i svenskspråkiga lagförslag som beretts vid olika ministerier. Av avgörandet framgår att brådskan är ett centralt problem, som förorsakar fel och brister i lagberedningen och äventyrar lagberedningens goda kvalitet. Justitiekanslern fäster uppmärksamhet vid att resurserna för både statsrådets översättningsfunktion och justitieministeriets laggranskning måste tryggas bättre än för närvarande. (OKV/954/70/2020, 11.5.2023)

Folktinget föreslår att utkastet till anvisningar kompletteras med justitiekanslerns avgöranden.

Folktinget understryker slutligen det viktiga i att de kommande anvisningarna för hörande vid lagberedning publiceras i sin helhet på svenska på webben (kuulemisopas.finlex.fi/sv/), vilket inte är fallet i nuläget.

Beijar Kristina
Svenska Finlands folkting